

Strokovni kadri v obrtništvu

Znano je, da ni bilo pred vojnimi stanje v našem obrtništvu tako, da bi zadovoljevalo glede svojega obsega, števila delavnic, mehanizacije in drugih sredstev. Med drugo svetovno vojno je to gospodarsko področje pretrpelo posebno velike izgube: uničenih je bilo nad 100.000 obrtnih delavnic. K temu je treba prišteti še to, da se je takoj po osvoboditvi število privatnih delavnic še vedno zmanjševalo, predvsem zaradi planskega razdeljevanja surovin. To pa je tudi povzročilo, da se je občutno zmanjšalo število zaposlenega osebja v obrtništvu, ki je prešlo v druga gospodarska področja. V nasprotju s privatnim pa se je stalno krepil družbeni sektor, bodisi da se je večalo število državnih delavnic, bodisi da je rastle število obrtnih zadrug.

Od leta 1951 dalje, ko smo vpejli nov gospodarski sistem, je tudi privatni sektor dobil realne pogoje za svoj razvoj.

Toda, kljub določenemu napredku obrtništvu, pa je na tem področju še dosti problemov. V pričujočem sestavku bomo govorili o vprašanju strokovnih kadrov.

Stanje strokovne delovne sile

Število zaposlenega osebja v obrtništvu se stalno veča. To težnjo je opaziti v vseh panogah, razen v predelavi usnja, kjer se je število zaposlenega osebja zmanjšalo od leta 1952 do leta 1954 za 13%. Druge panoge pa so v tem času neprestano večale število zaposlenih. To število se je povečalo:

Panoga	za	večanje
v kovinsko predelovalni	za 15%	
v tekstilni	za 12%	
v živilski	za 30%	
v gradbeni	za 69%	
v elektrotehnični	za 80%	

Zelo se je povečalo tudi število kvalificiranih delavcev. Tako je bilo leta 1952 v družbenem sektorju 67.965 kvalificiranih obrtnikov, leta 1954 pa 79.058, torej 16% več. V privatnem sektorju je bilo 1952 leta 124.754 strokovnih obrtnih delavcev, leta 1954 pa 130.966, kar pomeni da se je njihovo število povečalo za 5%.

V družbenem sektorju se število kvalificiranih obrtnikov hitreje veča. Kljub temu pa nova strokovna sila ne doteka v naše obrtništvu v takem obsegu, kakor bi bilo želeli. Glavni vrok je dejstvo, da se v obrtništvu ne izučujejo novi kadri samo za to panogo, temveč tudi za industrijo, gradbeništvo in promet in da odhaja v te panoge okrog 60% izučeni obrtnih vajencev.

Če pogledamo gibanje administrativnega osebja, bomo dobili naslednjo sliko: medtem ko se je v Črni gori zmanjšalo število učencev v gospodarstvu. Ta pojav prav gotovo ni negativen, če ga gledamo s stališča splošnega dvigovanja kadrov v gospodarstvu. Toda gre tudi za pospeševanje obrtništvu. Za to bi bilo boljše, če bi posamezne gospodarske panoge same šolale svoje kadre. Tako bi dobili v vsaki panogi potrebno število novih gospodarskih strokovnjakov in potem se ne bi dogajalo,

da mora večina učencev v gospodarstvu po končani šoli menjati po več strok in panog, preden dobi svoje stalno delovno mesto.

Ni treba posebej poudarjati, kolikšno škodo pomeni za skupnost, če strokovni kadri, za katerih šolanje je bilo potrošenih mnogo sredstev, ne opravljajo tistega dela, za katerega so se usposobili.

Problem strokovne delovne moči v obrtništvu bi se dal najbolje rešiti s tem, da bi Zveza obrtnih zbornic napravila program pospeševanja obrtništvu, v katerem bi razen drugega, določila, da mora na vsakega obrtnega mojstra in na vsaka dva pomočnika priti po en vajenec. To pa zato, ker je danes vse premalo vajencev. V družbenem sektorju pridejo na vsakega vajenca 4, na privatnem pa 3 kvalificirani delavci.

Le če bomo izšolali večje število vajencev in onemogočili njihov odhod v druge gospodarske panoge, bomo lahko ublažili pomanjkanje kadrov v obrtništvu.

Preveč neproizvodnega osebja

S vprašanjem pomanjkanja strokovne moči pa je tesno povezano tudi vprašanje zelo velikega števila administrativnega osebja v obrtništvu. To pa pomeni za pravičen razvoj tega gospodarskega področja dokajšnjo oviro. Za ilustracijo bomo dali nekaj podatkov o administrativnem osebju v obrtništvu.

Leta 1952 je bilo od skupnega števila administrativnega osebja zaposlenih v družbenem sektorju 91%, v privatnem pa samo 9%. Leta 1954 je bilo to stanje še slabše, ker se je do tedaj povečalo število administrativnega osebja v družbenem sektorju za 11%. To pomeni, da je na družbenem sektorju 11 krat več administrativnega osebja kot pa na privatnem, čeprav imamo okrog 119.000 privatnih in le 10.000 družbenih obrtnih delavnic. Zanimivo je pogledati, kako se je od leta 1952 do 1954 gibala struktura zaposlenega osebja v družbenem sektorju obrtništvu v posameznih republikah.

Povečanje števila proizvodnega osebja

V Sloveniji	za 19%
v B in H	za 19%
v Srbiji	za 12%

V Črni gori se je število proizvodnega osebja zmanjšalo za 32%. V Makedoniji in na Hrvaškem ni bilo pomembnejših sprememb.

Če pogledamo gibanje administrativnega osebja, bomo dobili naslednjo sliko: medtem ko se je v Črni gori zmanjšalo število tega osebja za 10%, se je v drugih republikah od leta 1952 do 1954 povečalo in sicer:

v Bosni in Hercegovini	za 48%
v Sloveniji	za 42%
v Srbiji	za 12%

Ni dvoma, da so tudi opravičeni razlogi za tako veliko število administrativnega osebja v družbenem sektorju. Povečal se

je v prvi vrsti obseg dela, pa tudi določeni predpisi zahtevajo dokaj zamotano administracijo. Ti predpisi bi prav gotovo bili lahko bolj elastični, tako da ne bi morale manjše delavnice voditi prav take administracije kot velike delavnice. Obrtniške organizacije družbenega sektorja so v današnjem položaju nasproti privatnemu sektorju v neravnopravnem položaju zlasti za-

voljo tega, ker morajo imeti računsko osebje, ki skrbi za izpolnjevanje obveznosti do Narodne banke in drugih družbenih organov.

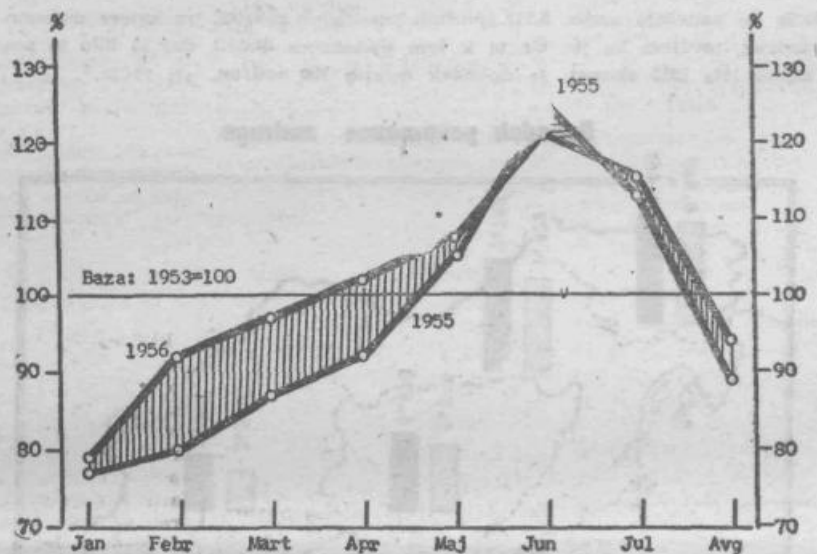
Če bi zmanjšali obseg administracije, bi omogočili družbenemu sektorju, da zmanjša število administrativnega osebja. Verjetno je, da to vprašanje lahko najlažje rešijo obrtniške organizacije same. Morda pa bi Zve-

za obrtnih zbornic lahko s kakšnimi predlogi poenostavila in olajšala delo administracije v obrtnih delavnicah.

Razume se, da bo zmanjšanje števila administrativnega osebja in pa hkrati delo za usposabljanje mladih kadrov pripomoglo, da bomo v določenem času rešili kadrovske vprašanje. Tej nalogi morajo komune posvetiti vsa potrebna pozornost. Njihova akcija za rešitev problema kadrov v obrtništvu je nujna, kajti komune najbolj poznajo te probleme in lahko pravočasno odstranijo obstoječe težave.

M. Milosavljevič

CENE KMETIJSKIH PRIDELKOV V AVGUSTU

Dokajšnje znižanje cen zelenjave pri pridelovalcih, blažji padec odkupnih cen živine in živilskih izdelkov v juliju, je vplival na gibanje cen na drobno kmetijskih pridelkov v avgustu. Cene so bile povprečno za 2 odstotka nižje kakor v juliju.

Medtem ko se odkupne cene žita gibljejo še vedno v mejah določenih cen, pa je bilo pri prodajnih cenah na drobno raznih vrst letošnjega žita občutljivi v avgustu blažje popuščanje (povprečna cena na drobno pšenice je padla od 46 na 43 din po kg, oves se je pocenil od 48 na 39 din itd.). To je ob hkratnih visokih cenah koruze vplivalo, da je padel indeks prodajnih cen žita na drobno povprečno za 1 odstotek.

Ker so se nekoliko znižale cene živine (goveja in drobnice razen prašičev), so nekoliko padle tudi prodajne cene na drobno govejega in ovčjega mesa.

Čeprav so v primerljavi s prejšnjimi meseci cene zelenjave pri kmetovalcih v juliju precej padle, pa so prodajne cene na drobno zelenjave kljub delnemu blažjemu popuščanju še nadalje ostale na istem nivoju. To zlasti velja za cene sezonske zelenjave, ki so bile v avgustu skoraj za vse pridelke višje kakor pa v avgustu lani.

Primerjalni pregled povprečnih prodajnih cen sezonske zelenjave na drobno:

Pridelok	avgust 1955	avgust 1956	povečanje v %
Paradižnik	32	40	25
Sladko zelje	16	21	31
Stročji fižol	24	47	96
Paprika	44	55	25
Čebula	31	46	48

Kakor kaže stanje na trgu v pogledu ponudbe in povpraševanja, ni pričakovati, da bi se prodajne cene zelenjave na drobno v prihodnjih mesecih občutneje znižale, ker bo povpraševanje zaradi pripravljane zimnice perastlo. Izjema bo vsekakor pri ceni krompirja, ki je bila že v avgustu povprečno za 10 odstotkov nižja od cene v istem mesecu lani. Ko bo izkopan novi pridelek krompirja, ki dobro kaže, bo večja ponudba vsekakor vplivala na nadaljnje prepuščanje cen.

Podobna stvar je s sadjem.

Pridelok	Beograd	Zagreb	Ljubljana	Sarajevo	Skopje	Titograd
Krompir	24	16	14	22	25	—
Čebula	50	46	50	49	30	48
Korenje	47	53	35	60	50	—
Zelje	24	16	22	23	15	28
Paradižnik	40	45	42	40	29	25
Paprika	38	48	55	38	30	32
Fižol, stročji	68	39	42	40	25	—
Jabolka	50	42	40	60	—	50
Grozdje	85	135	100	90	75	85
Lubenice	20	32	50	40	15	20

Cene na drobno so letos zaradi slabe letine višje kakor lani v istem času in ne kaže, da bi se v prihodnjih mesecih kaj prida znižale.

Meseca maja letos so bile cene na drobno češnje v času, ko jih je bilo na trgu največ, povprečno več kot za 50 odstotkov višje kakor lani v istem času, cene marelic so bile v juliju povprečno za 60 odstotkov višje kakor v istem mesecu lani. O ceni na drobno jabolok, češpelj in grozdja v avgustu letos in lani pa govore naslednji podatki:

Pridelok	avgust 1955	avgust 1956	povečanje v %
Jabolka	35	47	35
Češplje	26	36	38
Grozdje	72	103	43

Naslednji prikaz pa daje sliko različnih cen zelenjave in sadja na glavnih trgih v državi: